

Király Edit

Régész, Koszta József Múzeum

Rendhagyó történelmi és régészeti órák a Koszta József Múzeumban

Rezümé

A Koszta József Múzeum évek óta lehetőséget biztosít az általános és középiskolás osztályok számára az iskolán kívüli tanulás színtereként a tananyaghoz kapcsolódó ismeretanyag átadására. Változatos múzeumpedagógiai eszközöket alkalmazva nemcsak az elméleti tudást szerezhetik meg a diákok, hanem interaktív, élményalapú tanulási lehetőséghez is jutnak a múzeumon belül.

Bevezetés

Napjainkban a múzeumok már nemcsak műtárgyakat, leleteket őrző, bemutató és kutató intézmények, és kiállításoknak helyet adó terek, hanem az iskolán kívüli tanulás meghatározó színterei is, ahol a diákok a hagyományos tanórai kereteken kívül szerezhetnek tudást egy-egy tantárgy anyagához kapcsolódóan. A Koszta József Múzeum évek óta aktív szerepet vállal abban, hogy a szentesi és a környékbeli iskolák számára lehetőséget biztosítson az aktuális tananyag rendhagyó múzeumi tanóra keretében történő kiegészítésére, színesítésére.

Kiknek és miről szól?

A múzeumi tanóra az általános és a középiskolák számára egyaránt elérhető. Legnagyobb részben az általános iskolák alsó és felső tagozatos osztályai mutatnak érdeklődést a rendhagyó órák iránt, akik számára az elméleti tudás átadásán túl gyakorlati feladatokkal, bemutatókkal is igyekezünk a hallott információkat elmélyíteni, és a tanulás folyamatát maradandó élménnyé tenni.

A múzeum történelmi, régészeti, néprajzi, képző- és iparművészeti gyűjteménnyel is rendelkezik. Döntő többségében azonban történelem tantárgyhoz kapcsolódóan érkeznek

megkeresések, de ezen kívül az osztályok a honismeret, rajz, természetismeret órák stb. témaköreit is kiegészíthetik a múzeumi látogatások alkalmával.

A történelemórákon tananyagtól függően az őskortól a jelenkorig bármilyen témakör felvetődhet, amelyekhez csatlakozva a múzeum munkatársai legjobb szakmai tudásuknak megfelelően mutatják be az adott korszakot, helytörténeti információkkal is kiegészítve azt. A régészeti korokat is érintő történelmi órákon minden esetben kibővül a tudásanyag a helyben talált leletek szemléltetésével.

Gyakoriak a csak régészettel kapcsolatos foglalkozások is, ahol vagy a régészek munkájának bemutatására koncentrálunk, vagy pedig egy-egy régészeti korszak jellegzetességeinek megismertetésére helyezzük a hangsúlyt.

Miért a múzeumban? Miért a múzeumon kívül?

A múzeumi foglalkozások elsősorban a múzeumi gyűjteményeken és kiállításokon alapulnak. A legfontosabb cél a múzeumi gyűjteményhez kapcsolódó tudásanyag átadása.¹ Ebből kifolyólag a múzeumi ismeretátadás leghatékonyabban a múzeum falai között tud működni, ahol a diákok komplex módon, interaktív elemekkel kiegészítve, szórakozva, játékosan, eredeti tárgyakkal körülvéve egy különleges környezetben sajátíthatják el hatékonyan a tudásanyagot.

A múzeum nemcsak az iskolán kívüli, hanem az élethosszig tartó tanulás színtereként is működik. Ezen felül az iskolai, kötöttebb légkörtől eltérő, szabadabb teret tud biztosítani a tanuláshoz, utat engedve a kreativitásnak és a szabad gondolkodásnak. A múzeumi szakemberek pedig speciális ismeretanyagot, máshonnan be nem szerezhető információkat képesek átadni eredeti műtárgyak és leletek segítségével.

A múzeum és az iskolák szoros együttműködésével, a múzeumi tanórák és foglalkozások révén a múzeumokban felhalmozott tudás társadalmi hasznosulása is biztosított.

A múzeumi ismeretátadás azonban nemcsak az intézmény falain belül lehet sikeres. Más formában ugyan, de adott esetben az iskolákba való kitelepüléssel, az oktatási intézményekben megtartott rendhagyó tanórákkal vagy például az általános vagy középiskolás tanulók számára szervezett pályaorientációs napokon, rendezvényeken való részvétellel a múzeum szakmai munkatársai nagyobb tömegeket tudnak megszólítani, például a régészek

¹ Halászné 2017, 99.

munkáját demonstráló bemutatók mindig nagy sikert aratnak, és növelik a múzeum népszerűségét.

Az ismeretátadás formái

A múzeumi rendhagyó órákon különféle módokon és eszközökkel történik a tudásanyag átadása a diákok számára, amelyet minden esetben az egyedi igények és lehetőségek alakítanak ki. A legtöbb esetben az iskola tanóra 45 perces időintervallumához igazodunk, kevés alkalommal van csak lehetőség ennél hosszabb foglalkozás megtartására.

A legegyszerűbb ismeretátadási módszer keretében az intézmény állandó és időszakos kiállításaiiban történő tárlatvezetés révén ismerkedhetnek meg a tanulók a kapcsolódó történelmi eseményekkel, adott esetben régészeti információkkal.

Ezen felül lehetőség van vetített előadás keretén belül is bővíteni a diákok tudásanyagát. Egy ilyen órán interaktív módon az osztály meglévő tudását alapul véve, az ő bevonásukkal történik a tanulás.

Az elméleti ismeretanyag átadásán túl fontos a visszacsatolás, annak mérése, hogy mennyire voltak befogadhatók és mennyire ragadtak meg az elmondott információk. Az ellenőrzésnek egy jó módszere az óra keretén belül olyan feladatlapok kitöltése a tanulókkal, amelyek játékos formában gondolkodásra sarkallják a gyerekeket, arra ösztönözve őket, hogy komplex módon koncentráljanak a történelmi események összefüggéseire. Ezzel nemcsak az órát tartó múzeumi munkatárs, hanem a tanár is visszajelzést kaphat az átadott anyag hasznosulásáról.

Az elméleti tudásanyag közvetítését sokszor gyakorlati feladatok, bemutatók is kísérik. A múzeumi órákon igény szerint kézműveskedéssel tesszük teljesebbé az élményt. Az egyszerű, mindenki által könnyen elkészíthető tárgyak (pl. a honfoglalás korához kapcsolódóan domborítás módszerével nyaklánc készítése, az 1848-49-es szabadságharc témájához igazodva nemzeti színű nemeztulipán készítése, az 1956-os forradalom kapcsán mécsesstartó díszítése stb.) szintén hozzájárulnak az élményalapú tanuláshoz.

A kézműves foglalkozások mellett a gyerekeknek biztosított a lehetőség, hogy felpróbálják az egyes történelmi korok öltözetét is. Az őskori és különféle népvándorlás kori népek viseletén túl honfoglalás kori, középkori és újkori, ékszerek és viseleti tárgyak másolataival kiegészített ruhaelemek is rendelkezésre állnak. Ezek lehetőséget biztosítanak arra, hogy a régészeti leleteket kontextusba helyezzük, és a tanulók „élőben” is lássák, hogy miként öltözködtek az emberek a történelmi korokban.

Szórakoztató és egyben tanulást segítő módon egészítik ki a múzeumi tanórákat azok a tárgybemutatók, amelyek eredeti vagy másolt régészeti leleteket és történeti tárgyakat mutatnak be. Népszerű a gyerekek körében a tapogatótárló vagy leletsimogató, amely keretén belül a diákok különféle korok régészeti leleteivel ismerkedhetnek meg közelebbről. Szintén közkedvelt az 1848-as fegyverek bemutatója, ahol igazi puskákkal, pisztolyokkal stb. kerülhetnek testközelbe a tanulók.

Mindezekén túl fontosnak tartjuk a régészek munkájának megismertetését már akár az óvodás korosztálytól kezdve, a gyakorlatban bemutatva a régész terepen használt eszköztárát, valamint a régészeti leletek útját a megtalálástól egészen a bemutatásig. Kifejezetten erre a témakörre épít az a foglalkozás, amely keretén belül az érdeklődő gyerekek papírszínházi előadáson játékos formában megismerkedhetnek a múzeum két kis bábegejével, Kökénnyel és Kázmérral, akik végigjárták egy feltárás minden szakaszát, és végigkísérték a leletek útját a múzeumban. Élményeikről szórakoztató beszámolót láthatnak a gyerekek, emellett megismerkedhetnek a régész terepi munkájának sajátosságaival és eszközeivel is.

Összegzés

A Koszta József Múzeum rendszeres vendégei a szentesi és a környékbeli általános és középiskolák osztályai, akik rendhagyó múzeumi órák keretében ismerkednek meg a tananyagot kiegészítő tudással, amelyet első kézből, közvetlenül a szakemberektől kapnak meg. Az órák felépítése, tematikája folyamatosan megújulva, az adott korcsoport tudásához és az igényekhez igazodva egyedülálló lehetőséget nyújt az iskolában tanultak kiegészítéséhez, elmélyítéséhez.

Summary

Nowadays museums are important places of the out-of-school learning. Students can expand their knowledge here in a special way and in a special environment. The museum pedagogy uses many different methods to make these lessons to an interactive, experience-based knowledge transfer.

Felhasznált irodalom

Halászné, Szakács Éva (2017): Az iskolán kívüli oktatás és nevelés szinterei és módszerei. Múzeum-, zoo-, botanikus kerti és erdőpedagógia. In: Tanulmánykötet Mészáros Károly tiszteletére. Sopron: Soproni Egyetem Kiadó, 95–119. p.